

og at disse 10,000 Kr. deltes i tre Grupper, ikke absolut lige store men dog tilnærmelsesvis. Under den første understøttes to Mænd, to Statsstolelærere, under den anden Lærere ved kommunale Skoler og understøttede Realskoler og under den tredje private Lærere i Almindelighed. Altsaa ere Lærerne ved ganske private Almueskoler ikke i og for sig udelukkede, thi endogsaa Lærere, som ikke ere Lærere ved egentlige Skoler, men drive den private Undervisning i Familier, ere ikke udelukkede fra denne Gruppe, men Udgiften er ganske vist ikke stor i denne tredje Gruppe, for der er saa mange Ansøgere, og det Beløb, som der kan være Tale om at fordele, 3,000 Kr. bliver i Forhold til Ansøgerne meget lille, og derfor maa saadanne Lærere ved private Almueskoler altsaa være belavede paa, at det bliver en forholdsvis ringe Chance. I øvrigt kan jeg ikke i den Almindelighed erkende Nødvigheden af den Betragtning, som det ærede Medlem (W. Dinesen) som sidst havde Ordet, gjorde gældende, at dette laa overhovedet uden for Statens Opgave, men naturligtvis maa det være med en passende Begrænsning. Det har jeg ogsaa ved 2den Behandling erkendt, at f. Eks. med Hensyn til videnskabelige Undersøttelser bør man ikke komme ud over en rimelig Grænse, og det er virkelig min Mening, at vi ere ved Grænsen, og at vi ikke let bør gaa videre. — Jeg skal endelig med Hensyn til en tredje Række af Spørgsmaal, som ogsaa er bleven rettet til mig, nemlig de Forspørgsler, der have drejet sig om Helligaandshuset, gøre nogle meget korte Bemærkninger. Jeg har allerede tidligere udtalt, at jeg ikke gaar i rette med Randers Byråds Opfattelse af, hvad der er Byens Interesse. Jeg udtalte heller ikke noget om, at Randers Byraad maatte finde det rigtigt at sætte det, som den nu opfatter som Byens Interesse, over den Interesse, som jeg foresøger, og i Kraft af hvilken jeg har stillet Forslaget. Det bliver et Spørgsmaal, om man i den Henseende, hvis Bevillingen gives, kan blive enig med Randers Byraad eller ikke — jeg ved det ikke! Men hvad jeg derimod i dette Øjeblik finder Anledning til at sige, det er, at jeg forvarer mig imod de nedhættende Dringer, der have fundet Sted om selve den Interesse, som jeg som Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet har den Opgave at værne om ved denne Lejlighed. Jeg erkender ikke Berettigelsen af at sige, at dette er et Stykke Bygning, der intet lærer os eller intet yder os om Fortiden og intet bringer os fra Fortiden, som det er værd at bevare. Det er selv et Stykke af Fortiden, der er kommen til os, det

skal ikke lære os andet end det, at det repræsenterer Fortiden i Nutiden. Det skal repræsentere et Stykke Kulturhistorie, og vi ere dog vel ellers nu alle enige om, og den Tanke plejer ikke at være dette Ting fremmed, at Historien ikke blot er de store Statsbegivenheder, men at den ogsaa er Kulturhistorie. Det, som denne Bygning bærer til os, er Mindet om en bestemt given middelalderlig Fortids Bygningskunst og Livet paa den Tid i en bestemt Kreds, som ikke var indskrænket til Sæller, men som netop i denne Bygning anvendtes til det store Velgørenhedsværk, som Munkene udfoldede den Gang, og som nu til Dags repræsenteres af Samaritaner og meget andet. Det er det Stykke Fortid, som der er Anledning for os til at bevare, da det virkelig er en Sjældenhed, thi om der maaste end er mere end de 2—3, som det ærede Medlem fra Frederiksberg Amt (J. Hage) omtalte, saa er der dog i det højeste vel en fem, seks Bygninger her i Landet, som der kan være Tale om at stille i Klasse dermed, og flere af disse staa vistnok over dette, skønt dette nu ved et Tilfælde, kan man jo sige, har faaet Vren af at komme i første Række til Bevarelse og Restauration, en Vre, der skyldes den Omstændighed, at Byraadet tænker paa at nedrive det. Jeg mener, at det er en Interesse, jeg saa godt kan forstaa, og jeg kritiserer som sagt ikke, at Randers Byraad maaste ikke kan sætte den saa særlig højt lige over for Byens øjeblikkelige Interesse. Men jeg finder det ogsaa naturligt, om Rigsdagen sætter den højt, netop som den Institution, der repræsenterer den almene og den nationale Interesse. Ganske vist kan og bør den ikke overse, at vort Land, jo mindre det er, desto daarligere kan det taale, at man hugger noget bort af det, som skaffer os Eksistensberettigelse paa Grund af de 1000 Aar, Danmark har bestaaet. Jeg hævder altsaa fremdeles det berettigede i, om Regeringen eller Rigsdagen vilde sige: „Det er nu vor Opfattelse af den Sag, og det maa der saa forhandles med Byraadet om, der er ikke noget Tryk paa det i saa Henseende; vi udtale blot, at den Interesse have vi, en saadan Betragtning af, at vi ville ofre derpaa, naar I til Gengæld ville lade Bygningen staa.“ Om man kan blive enig paa dette Grundhjørningspunkt, ved jeg ikke. Der er saa spurgt mig særlig om et Par andre Bygninger. Det kommer, naar Tiden er moden. Jeg kender meget vel til dem, og Tanken er ikke forladt med Hensyn til Bygningen i Helsingør. Jeg kender ogsaa meget vel til Helligaandshuset her i Njøsenshavn og Kapellet ved Helligaandskirken.